

Artistieke steekproef - "Lesgeven als compositie"

1. Doel van de interventie

Deze artistieke interventie onderzoekt hoe aanstaande leerkrachten reflecteren op autonomie binnen de opbouw van een les. De interventie maakt deel uit van een breder onderzoeksproces naar teaching artistry als kracht voor transformatieve onderwijspraktijken.

2. Vorm en materiaal

Elke deelnemer ontvangt een bierviltje dat symbool staat voor de tijdsverdeling van een les. De opdracht bestaat uit vijf stappen:

- Stap 1 - Scheuren als tijdsverdeling

Studenten scheuren het ronde viltje in zes segmenten die overeenkomen met lesonderdelen (zoals instructie, verwerking, reflectie). De grootte van de stukken weerspiegelt de tijdsverhouding die zij aan elk onderdeel willen toekennen: Wat krijgt meer ruimte, wat minder?

- Stap 2 - Inkleuractie

Elk segment wordt ingekleurd in een kleur naar keuze, gelinkt aan persoonlijke voorkeur, gevoel of associatie bij dat onderdeel.

- Stap 3 - Toevoeging van een blanco segment

Elke student krijgt een extra blanco stukje karton en wordt gevraagd: Wat ontbreekt er in het systeem? Wat zou jij willen toevoegen aan je les?

- Stap 4 - Artistiek cirkeldiagram (groepspresentatie)

Alle gekleurde segmenten worden samengebracht op een wand of groot vel papier, als een gezamenlijke collage in cirkelvorm. Zo ontstaat een artistiek cirkeldiagram dat in één oogopslag de veelstemmigheid en voorkeuren binnen de groep zichtbaar maakt.

- Stap 5 - Reflectie of dialoog (optioneel)

Studenten kunnen reageren op het totaalbeeld of het werk gebruiken als startpunt voor een klassengesprek over autonomie, ruimte of curriculumdruk.

3. Verrassende uitnodigingstekst

"Stel je voor dat lesgeven geen tijdschema was, maar een compositie. Welke klank krijgt jouw ideale leerervaring?"

Hoe klinkt stilte, hoe ruikt samenwerking?
Grijp een viltje. Vorm je les. Gooi het terug het systeem in.”

4. Positionering als artistieke steekproef

Deze interventie is te beschouwen als een kwalitatieve artistieke steekproef met kenmerken van arts-based research en participatief ontwerp. Er wordt data gegenereerd via:

- visuele representatie van tijd en voorkeur (kleur, grootte, volgorde)
- de individuele toevoegingen aan het systeem
- het uiteindelijke gezamenlijke beeld als collectieve expressie

De data zijn geen uitspraken of meningen, maar fysieke en zintuiglijke uitingen van hoe toekomstige leerkrachten zich verhouden tot onderwijstijd, vrijheid en structuur.

5. Theoretische onderbouwing

Deze interventie wordt gedragen door:

- Teaching artistry als vormend principe (Booth, 2003): ruimte maken voor verbeelding, ritme, compositie.
- Resonantie als relationele onderwijservaring (Rosa, 2019).
- Agency en pedagogische ruimte (Biesta, 2020): stem geven aan studenten binnen curriculumstructuren.
- Arts-Based Research (Leavy, 2018): betekenis creëren via esthetische, performatieve processen.

6. Mogelijke opbrengst

Collectieve visualisatie van wat als waardevol en betekenisvol wordt ervaren in lesopbouw.

Bewustwording bij studenten van hun impliciete voorkeuren, structuren en idealen. Artistiek materiaal dat kan dienen als vertrekpunt voor vervolggelassen of als datavisueel element in het onderzoeksverslag.